

Kulturskolan magasin

NR 1.2018

EN TIDNING FRÅN KULTURSKOLERÅDET

Unga
serietecknare
i Avesta

»Jag vill lära
mig mer«

MER FÖR FLER
Kulturskolan i Tierp

MUSIKHÖGSKOLAN
I PITEÅ

Fler lärarstudenter
på önskelistan

»Andra har gått helt vilse
i festligheter och slätkalas.«

Inger Carlonberg,
Kulturskolerådets ordförande

En serie aktiviteter – en samlad berättelse

JA, SÅ PUTSAR VI SKÄRMARNA, boostar vitaminintaget och tar sikte på lite långsiktiga horisonter igen. Vi har på olika sätt tagit oss igenom jul- och nyårskalasandet och laddar nu för nya satsningar med friska tag. En del har varit på långväga semester och hämtat in lite uppiggande sol och kulturutbyten. Andra har gått helt vilse i festligheter och slätkalas och har ångest över att vardagens trivialiteter inte gått upp i rök utan måste hanteras även 2018. Kanske har någon mer än jag ägnat årskiftet åt att flytta sin verksamhet? Det är en gigantisk arbetsuppgift och tar all kapacitet i anspråk. Nu är vi på plats och det blir spännande att starta upp i nya anpassade lokaler och förhoppningsvis få väsentligheterna på plats i tid för undervisningens start.

När det gäller läget för en nationell strategi för kulturskoleverksamhet kan vi glädjande skymta konturerna av en sådan då tre strategiska satsningar skrivits fram i regeringens budgetskrivningar. Det rör lärarutbildning för kulturskolorna, det handlar om att etablera ett kulturskolecentrum inom Statens kulturråd och det gäller fortsatt möjlighet för kommuner med kulturskola att söka utvecklingsbidrag. Det finns även ett förpliktande uppdrag att Statens skolverk och Statens kulturråd ska samverka kring kulturskolecentrum genom att bistå varandra

med kunskap och erfarenhet. Pengar följer med uppdragen och då finns förutsättningar att det blir verkstad. Men om det sedan blir en verkningsfull infrastruktur enligt utredarnas förslag eller bara en massa isolerade öar utan samlad slagkraft, återstår att se. Vi kommer alla att behövas med klok respons och bra inspel när detta ska utformas och etableras. Läs mer själv på Kulturrådets web.

Regionalt pågår ett intensifierat arbete för hur kulturskolorna kan stärka varandra genom att bilda noder av kompetens som andra kan ta del av och hur det behöver underlättas för elever att kunna gå i andra kommuners skolor. Här finns det en stor potential och goda utvecklingsmöjligheter.

Glad vinter!

I DETTA NUMMER

- 8 Serieteckning i Avesta
- 12 Regional kulturskola
- 16 Musikhögskolan i Piteå
- 19 Mer för fler i Tierp

Bagatell

musikprodukter

Nyhet

Super LED lampa

6-8 timmars batteritid

alternativt nätanslutning. (15st ledlampor)

Passar även till våra

Klavernotställ.

Garanti 10 år på

Flygel- och pianomedar

Passar till alla pianon och flyglar. Kullagrade dubbelhjul av hög kvalitet.

Medar flygel

Även för

Digitalpiano

Medar piano

"Stage" lättvikts Gradängar

Livstids Garanti på alla

teleskopnotställ & vagnar

Bagatell 1

Från
7 500 kr

En vagn kommer lastad... med världens mest sålda notställ

- Liten vagn + 12 notställ
- Mellan vagn + 18 notställ
- Stor vagn + 18 notställ

Oslagbar kvalitet med livstids garanti.

Bagatell 2

Köp 6 betala för 5

TELESKOPET

Världsledande med bl.a. 85 % av den amerikanska marknaden och 75 % av den franska. Inga skruvar - bara att dra upp och ner. Snygg design som passar i alla miljöer. Finns i olika modeller

Bagatell 3

KLAVERNOSTÄLL

"Nothajen" slukar alla dina notblad, böcker och pärmar. Köp 4 betala för 3.

Bagatell 4

ORKESTER / KÖRSTOL

"Sitt rätt"

Akustik-skärmar

Flyttas mycket enkelt.

Bagatell 5

TELESKOP DIRIGENT REGAL

Flaggskeppet bland våra dirigentnotställ.

Bagatell 6

PIANO PALLAR

BACH

AMADEUS

Något mindre och smidigare än storebror, men absolut lika stabil och solid.

+46 (0) 13-527 50 • info@bagatell.se • www.bagatell.se

Musiklinjen

1-2 årig musiklinje med inriktning mot klassisk musik eller jazz. Utbildningen är musikhögskoleförberedande. Här finns även en fristående högskolekurs, Musik 30 hp i samarbete med Musikhögskolan i Malmö.

Du kan också ha arrangering/komposition, kördirigering, orgel samt musik- och ljudproduktion som huvudinriktning.

Ansök senast
1 april

Sundsgårdens folkhögskola i Helsingborg
042-19 38 00 • www.sundsgarden.se

VÄLKOMMEN TILL BARNENS MUSIKBUTIK PÅ NÄTET!

BARNVISOR ■ RYTMINSTRUMENT
KLANGSPEL ■ BLÅSINSTRUMENT
STRÄNGINSTRUMENT ■ PRESENTARTIKLAR
TILLBEHÖR med mera

www.barnensmusikbutik.se

NOTSTÄLL

Sveriges största sortering
av notställ, notbelysning,
transport-/förvaringsvagnar
och tillbehör.

Tel 0523-22517
Sparta System AB

Det finns mer på vår hemsida
www.spartasystem.se

Rivstart på musikkarriären

Blockflöjt

Instrument i modern design i olika färger som tilltalar barn och livar upp ensemblen.

Dood

Ett nytt koncept för blivande klarinett- och saxspelare. Ett naturligt steg efter blockflöjten.

Toot

En syskonmodell till Dood för alla barn som är redo att ta nästa steg mot en tvärflöjt.

iSax

Baserad på traditionella saxgrepp med en ovanligt mjuk ton. Stäm i C som alla Nuvoinstrument.

"To enable kids from all walks of life to experience the power of making music"

Noter & appar

Nuvo lägger stor vikt vid pedagogiken och musikglädjen. Därför har man utvecklat en plattform där du kan ladda ner noter och arrangemang.

Eleverna kan ladda ner play-a-long appen WindStars och spela sin stämma hemma.

www.nuvo.windstars.com

Clarinéo

Mindre och lättare än vanliga Bb-klarinetter med mekanik anpassad för barnhänder.

jFlute

Lätt, hållbar och lättblåst med en mjuk och resonant ton. Passar barn mellan 4 och 10 år.

Student Flute

Med fullmekanik har den lovordats av både lärare och musiker som söker ett kul komplement.

Tillbehör

Nuvo erbjuder bl. a. smarta ställ. Varför packa ner ditt instrument varje gång?
- Keep it out!

| STOCKHOLM | GÖTEBORG | MALMÖ | WWW.WINDCORP.SE

Kulturskolan i storstan – nytt utvecklingsprojekt

ARVSFONDEN har beviljat medel till ett nytt treårigt utvecklingsprojekt. Denna gång ligger fokus på städernas utsatta områden. Syftet med projektet är att nå nya målgrupper och bredda deltagandet. Det ska bland annat ske genom ökad samverkan med föreningslivet. I projektet skapas också ett systematiskt erfarenhetsutbyte mellan Göteborg, Malmö och Stockholm.

– Känns väldigt spännande och inspirerande, säger **Torgny Sandgren** på Kulturskolerådet. Nu får vi bra förutsättningar för att kunna utveckla kulturskoleverksamhet så att vi når bredare och fler i dessa storstäder.

Rikskonferens 2018

KULTURSKOLERÅDETS rikskonferens är årets viktigaste branschträff inom kulturskoleområdet. På vår hemsida finns möjlighet att anmäla sig till 2018 års konferens i Stockholm. Ett antal hotellrum finns reserverade. För att säkra boende – anmäl dig så snart som möjligt!

Kulturskolan magasin på webben

DU VET VÄL om att du kan läsa tidningen *Kulturskolan magasin* som PDF? På Kulturskolerådets webbplats finns både Kulturskolan magasin och *SMOCKAN* tillgängliga.

Miljoner till världens barn

2017 BLEV ETT lyckat år för Radiohjälpens insamling Världens Barn. Över 86 miljoner kronor har samlats in.

– Tack alla elever och musik- och kulturskolor! Ett stort antal kulturskolor är med och gör fina insatser. Tillsammans har de samlat in över en miljon till världens barn, säger Göran Klingensjö som är biträdande kampanjledare för Världens Barn.

KULTURSKOLECENTRUM OCH STATLIG POLITIK

I december fick Statens Kulturråd nya uppgifter av regeringen. Ett kulturskolecentrum skall etableras. Uppdraget är att samordna och stödja den kommunala kulturskolan. I uppdraget ingår att fördela statliga bidrag, ansvara för statistik, följa och sprida forskning samt identifiera utbildnings- och utvecklingsbehov. Kulturrådet ska också ta fram en plan på hur de vill arbeta med kulturskolefrågor och lämna den till regeringen innan den 30 april.

– Vi för just nu en dialog med Kulturrådet om de nya uppgifterna. Det är viktigt att deras arbete möter de behov och förutsättningar som kommunerna har. Ett exempel är att vi vill att de ska kunna ge

bidrag till treåriga projekt. Vi hoppas också att vi ska kunna hitta samverkan i arbetet så rollerna mellan oss blir tydliga och klara, säger Torgny Sandgren på Kulturskolerådet.

En av uppgifterna för Kulturrådet är att fördela projektbidrag. 100 miljoner skall fördelas även under 2018. Syfte med bidraget är att göra kulturskolan mer jämlik och förbättra möjligheterna för unga att delta. Utbildningsdepartementet har avsatt medel för att få fler lärare till kulturskolan. Ett urval av lärosäten skall få extra resurser för att etablera nya utbildningar som matchar kulturskolans behov.

En nationell strategi för kulturskolan presenteras av regeringen den 20 mars 2018.

ERIK DOMELLÖF

LEV PÅ TEATER – BLI TEATERPEDAGOG

Vill du leda teaterarbete med barn, ungdomar eller vuxna?
Vill du undervisa i teater i kulturskolan?
Vill du arbeta med teater i projekt och i föreningsliv?
Då är **Teaterpedagogprogrammet**, 180 högskolepoäng
utbildningen för dig!

Läs mer på: www.oru.se/teater

Information: Urban Tholén, 019-30 34 16, urban.tholen@oru.se

www.facebook.com/Teaterpedagogprogrammet

ANSÖK senast 16 april via
www.antagning.se

Välkommen till MUSIKERUTBILDNING VÄNERSBORG (MUV) SPETSUTBILDNING I MUSIK MED RIKSINTAG

Hemsida: www.birgersjoberggymnasiet.se
Facebook: [@Musikerutbildningar.Vanersborg](https://www.facebook.com/Musikerutbildningar.Vanersborg)

Lär dig undervisa i ett instrument, sång eller röst och tal!

Sista datum för ansökan 15 april

STOCKHOLMS MUSIKPEDAGOGISKA INSTITUT
08-611 05 02 info@smi.se www.smi.se

DET ÄR SÅ JAG SÄGER DET

*Kalle Lind
Diversearbetare i
kulturbranschen med
särskild inriktning
på obskyrt vetande.*

Livets teater

SOM NY KRÖNIKÖR i denna – förutsätter jag – eminenta tidning ska jag inledningsvis delge er av min egen bakgrund inom kommunala musikskolan. Eftersom jag tidigt fick för mig att jag var fysiskt oförmögen att traktera ett instrument, handlade min tid i den offentligt finansierade kulturskolan om teater. De tveklöst viktigaste lärdomarna jag drog där var de sociala.

Detta inte sagt för att nedvärdera det pedagogiska innehållet. Bland alla skolors uppdrag hittar vi den sociala träningen. I den dagliga skolan fick jag lära mig att gira runt utsträckta krokben, på kvällarnas teaterlektioner fick jag lära mig att det fanns fler som jag. Det blev en tillflyktsort där jag stärktes i min uppfattning att det inte var helt skruvat att inte vilja spela innebandy.

I efterhand ser jag att jag hade en elitistisk syn på omgivningen i den småstad där jag levde. Jag kan å ena sidan skämmas över fjortonåringen i mig, som ansåg alla jag kände vara en likformad massa av obildade bönder, å andra sidan ha en viss förståelse. Det var inte helt lätt att vara eljest på ett högstadium i en industriort. Bar jag röda jeans så hördes ropen från andra sidan skolgården: "Har du mens eller?"

På teatern hängde de hippa och balla. Inte de ballaste med småstadens mått mätt. Vår ambition var aldrig att imponera på våra klasskamrater, dem hade vi gett upp hoppet om. Vi närde

»I efterhand ser jag att jag hade en elitistisk syn på omgivningen i den småstad där jag levde.«

en förhoppning om att det en dag skulle komma en stockholmare, eller i alla fall en lundensare, till oss, se oss och säga: "Hej, ni verkar ju ha järnkoll på den rätta kulturen! Vill ni hänga med oss ut i stora världen?" Det gjorde det aldrig. Men vi hade i alla fall varandra.

BALLAST PÅ TEATERLEKTIONERNA var Målar-Henke. Han hade alla skivor som fanns och klädde sig i alla coola attribut som någon subkultur någonsin hittat på. Jag fick prova mina klena kunskaper om gammal punk och Henke nickade nådigt. Malin och Stina och Cecilia var två-tre år äldre än jag och pratade ändå med mig, visserligen oftast för att de manus vi jobbade med krävde det. Men ändå. Johan blev med tiden en av landets mest uppburna skämtare. Redan då, i sina ynglingaår, visste han hur man kramade poängen ur en replik. Vi träffades på kvällarna och skrev sketcher när våra jämnåriga drack folköl och idkade grovpetting.

Vi var, i olika grad, misfits. Somliga hade valt det själva, andra av oss förstod inte bättre. Vi möttes i ett gemensamt intresse för kulturen, för en värld större än småstaden, ett liv större än livet. Samhället ställde upp med en scen där vi kunde slippa vara oss själva en stund och ett kostymförråd så vi kunde vända de där blickarna som vi ändå drog till oss till vår fördel.

Så här trettio år senare kan jag inte känna annat än tacksamhet.

STOR FRIHET I SMÅ RUTOR

När Avesta kulturskola startade kurs i serieteckning och bildberättande hängde Elsa Måns pers och Axel Lundell på. De gav sig in bland pratbubblor, stafetteckning och svarta hål, i en gammal fabrik mitt i Avesta.

text & foto David Berjlund

Hm, hur ska man hantera det svarta hålet i rutan före? Elsa Måns pers ritlar stafettserie.

Alla stafettserier från hösten – uppåt 70 stycken – är samlade i tidningen *Serieskolan*.

NERE VID DALÄLVEN, i Koppardalen i Avesta centrum, ligger ett gammalt järnverk. Stora hus av grov slaggsten. Järntillverkningen har flyttat utanför samhället, nu görs det kultur här i husen. Serier, till exempel.

Det är kallt och skymning när Axel Lundell dyker upp, snart kommer Anna Olofsson också. Hon låser upp och vi går in, bland rostiga maskiner och spår av julmarknad och konstutställningar. Det är högt i tak, mörkt och kallt – fast det lyser från ett ombonat rum, där har kulturskolans kurs i serieteckning och bildberättande hållits under hösten, och där väntar redan Elsa Måns pers. Hon och Axel gick kursen, Anna var lärare, tillsammans med Cecilia Elgh.

Elsa är elva år, går i femman i Karlsboskolan i Avesta, och är en rutinerad kulturskoleelev. Hon har spelat cello i flera år och är med i en orkester – och så spelar hon teater på Bergslagsteatern. Hon och Axel kände inte varann innan den här kursen. Han är från grannkommunen Norberg, bor precis som Elsa växelvis hos mamma och pappa, och går i fyran på Norbergs centralskola. Spelar mycket på datorn, men har inte haft någon kontakt med Kulturskolan tidigare.

– Eller jo ... vi har faktiskt varit hit, till det här rummet, med skolan.

Axels kompis Jordan såg något om kursen på internet, och så anmälde de sig. Elsa fick tips från sin mamma. Och så kom de hit, fem deltagare, och Anna och Cecilia, tio tisdagskvällar mellan sex och halv åtta.

– Vi började med att prata om olika serier, titta i olika böcker och så, berättar Elsa.

Det var Bamse och Kalle Anka, men också vuxenserier som Rocky och The Walking Dead – poängen var inte berättelserna i dem, utan att de rymde exempel på hur man kan göra. De berättar om kursen – Elsa är snabb med orden, Axel tänker efter och fyller i, någon gång tar de hjälp av Anna – och det märks snart att det har handlat mycket om konkreta metodtips. När jag frågar vad de har lärt sig pratar Elsa om utsnittet – miljö-, halv- och helbild – och hur de ger olika perspektiv.

– Och sedan lärde vi oss olika bubblor, säger Axel, och pekar på en av serierna på bordet:

– Där är ju en skrikbubbla, och så tanke-, och prat- och där en viskbubbla.

Serier kan förstås vara väldigt olika, men →

oftast har man bokstavligt talat en tydlig ram – rutan – att hålla sig inom. Sedan gör man vad man vill. Så pennföring, vad det ska handla om eller hur mycket man ska färglägga har det inte handlat så mycket om på kursen. Fritt, och roligt, tycker både Axel och Elsa.

ELEVERNA HAR FÅTT konkreta metodtips, alltså, och sedan har det handlat om att teckna, och teckna, och teckna ... ofta i övningar som har gett en utgångspunkt att fantisera vidare från: en gång fick de varsitt popcorn, med uppgiften att teckna vidare utifrån det. För Axel blev popcornet en krabba, för Elsa en del av en hamster.

En annan gång fick alla ett kvitto var, berättar Elsa.

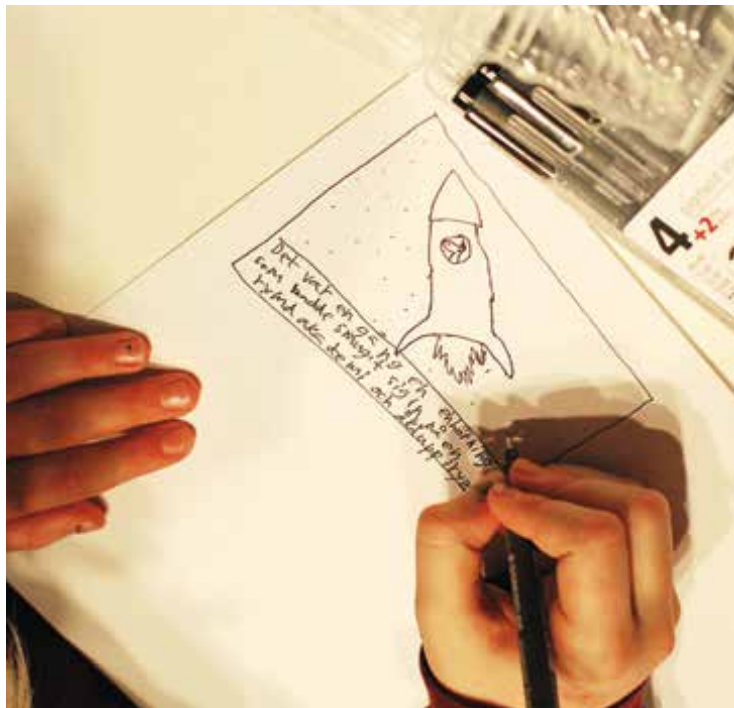
– Där stod det vad personen köpt, och vi skulle rita personen som hade handlat. Mitt var fullt av matvaror, det blev en liten rund dam, som gick med sin matkasse.

På Axels kvitto stod det inte så mycket.

Stafettserie på gång:
stor koncentration,
och lite stress.

Elsa Månspers är elva år och Axel Lundell är tio. Under hösten har de varit med i serietecknarkursen i Avesta kulturskola, på Verket, nere vid Dalälven.

Elsa ritar första rutan på stafettserien. Nästa som tar vid får fortsätta berättelsen.

**» Jag har bara ritat
huvudet rakt på kroppen,
för ... för jag kan inte
rita halsar. Men de
flesta här ritar ju hals,
så då började jag också
göra det.«**

– Det var presentpapper och ... jag kommer inte ihåg riktigt, men jag fick lägga till lite, så jag la till en bomb!

I ett återkommande moment har de jobbat ihop i hela gruppen: varje träff började med en stafettserie.

– Man har ett papper, berättar Elsa, och Axel fyller i:

- Ett A3-papper ...
- Ja, och så sa de kanske ... helbild ...
- ... ja, eller halvbild, säger Axel.

En given förutsättning från lärarna alltså, och sedan ritade alla en serieruta, på varsitt papper. Efter fem minuter gick papperet vidare till grannen, och så fick man själv fortsätta på berättelsen på det papper man fick. Så fortsatte det varvet runt, tills alla fick avsluta den serie de påbörjat.

Det blev många stafettserier, de ligger i en stor hög på bordet vi sitter vid. Vi tittar på en som börjar med en orm som äter myror och slutar med att myrorna äter sig ut genom ormskinnet. Ganska dramatiskt. En annan serie utspelar sig i rymden, med svarta hål som slukar allt i serien. Elsa säger att de där svarta hålen dök upp så fort det var rymdtema, det gjorde det lite svårt att rita nästa ruta, påpekar hon.

Alla stafettserier samlade de i en tidning, Serieskolan. Framsidan pryds av deltagarnas självporträtt. Axel är nöjd med sitt, Anna säger att porträtten verkligen fångar känslan av alla deltagarna. Elsa kommenterar sin bild med att hon aldrig har ritat halsar förut.

– Jag har bara ritat huvudet rakt på kroppen, för ... för jag kan inte rita halsar. Men de flesta här ritar ju hals, så då började jag också göra det, säger hon - och lägger sedan till ett väldigt självkritiskt »men fint blir det ju inte«.

Det håller ingen annan vid bordet med om. Dessutom får det se ut hur som helst när det är serier.

VI HAR PRATAT EN MASSA om vad de gjort. Till slut frågar jag om de inte vill göra en stafettserie, nu. Jodå. Anna ordnar fram papper och tunna tuschpennor, och så tecknar de, väldigt koncentrerat, med mer tidspress än vanligt - bara två minuter per ruta. Just det där att man måste rita snabbt kan vara bra, det ger lagom ambitionsnivå. Och det blir något, så klart. Stort drama, närmare bestämt. Axel återberättar serien han påbörjade - där kör ett tåg rakt ut över en trasig bro, men lyfts upp i rymden av en enhörning. Han fnissar lite. I Elsas är det mer text, och en enhörning som smyger sig ombord på ett rymdskepp. Och där finns förstås ett svart hål, som slukar raketerna och enhörningen.

– Men som tur var, var det bara en dröm. Enhörningen var kvar i enhörningsstallet!

Finns det enhörningsstall?

– Ja ... nu finns det.

Fint. Är ni nöjda?

– Ja.

Vill ni fortsätta rita serier då?

– Kanske, säger Axel, lite dröjande.

– Mmm, det skulle jag vilja. Jag vill lära mig mer, säger Elsa. ■

REGIONAL KULTURSKOLA

ÖKAT FOKUS PÅ SAMVERKAN

Kulturskolerådet lät 2015 göra en genomgång av vilken roll och vilket utrymme kulturskolan har i de regionala kulturplaner som alla län som ingår i kultursamverkansmodellen ska ta fram. 2018 gjordes en förnyad genomgång då 14 av 20 regioner utarbetat nya planer i relation till 2015. Allt fler regioner uttrycker behov och mål som handlar om ökad regional kulturskolesamverkan – något som Västmanland satsat på sedan 2015.

text Ida Thomson foto Thinkstock

KULTURSKOLAN HAR fortsatt en relativt begränsad roll i de regionala kulturplanerna. Kulturer eller musikskola berörs i alla de planer som uppdaterats sedan 2015 men ofta i korta och beskrivande ordalag. Det finns i stort tre typer eller nivåer av skrivningar rörande kulturskolan i de regionala kulturplanerna. På den "lägsta" nivån hamnar de regioner som valt att framför allt beskriva kulturskolan som en del av den kulturella infrastrukturen. På "mellersta" finns de som ut-

trycker övergripande ambitioner eller gör analyser kring kulturskolans utmaningar och behov men utan att uttrycka tydliga mål för den pågående planperioden. På den "högsta" nivån hamnar de regioner som har politiska ambitioner och mål som handlar om det mervärde den regionala nivån kan tillföra kulturskolorna i länets kom-

»Samtliga regionala kulturplanerna ger fortsatt ett starkt stöd för prioritering av insatser för barn och unga.«

muner. De handlar då framför allt om ökad samverkan och samordning.

SAMTLIGA REGIONALA kulturplanerna ger fortsatt ett starkt stöd för prioritering av insatser för barn och unga. Ökat fokus på tillgänglighet, likvärdighet, delaktighet och inflytande för barn och unga lyfts fram i flera planer. Precis som 2015 är det därmed fullt möjligt att kulturskolan skulle kunna tillskrivas en mer betydelsefull roll för att säkerställa kultur av, med och för barn i högre utsträckning än vad som är fallet i dagsläget.

I jämförelse med 2015 är frågan om kulturskolesamverkan nu i något högre grad på tapeten. Nu är det något fler regioner än tidigare som nämner de vinster som ökad samverkan inom kulturskoleområdet skulle kunna medföra. Det handlar om stärkt kvalitet, breddad verksamhet och utbud, gemensam kompetensutveckling samt bättre kompetensförsörjning.

ÖSTERGÖTLAND, Örebro, Norrbotten och i viss utsträckning Västra Götaland och Västerbotten är de regioner som i sina nya planer framför allt lyfter fram behov och ambitioner rörande stärkt samverkan inom kulturskoleområdet. Det finns också regioner som lyfter fram samverkan mellan olika kulturaktörer, skola och kulturskola som viktigt för att säkra barn och ungas tillgång till ett brett spektrum av kulturuttryck. Region Gotland och Region Halland är exempel på regioner som har sådana typer av formuleringar i sina planer.

I **VÄSTMANLAND** pågår i enlighet med ambitionerna i deras kulturplan en satsning på regional kulturskola. Satsningen startade 2015, är 4-årig och samlar i nuläget nio av länets musik- och kulturskolor.

Satsningen hålls samman av en utvecklingsledare med ett 50-procentigt uppdrag. Kella Næslund som har uppdraget som utvecklingsledare sedan snart ett år berättar:

Ekonomiskt funkar regional kulturskola så att Landstinget ger hälften av budgeten. De deltagande kulturskolorna ger den andra hälften i förhållande till storleken på kommunen.

Kella koordinerar och driver de gemensamma satsningarna för elever och pedagoger. Han arbetar också med dokumentation och informationsspridning genom ett månatligt nyhetsbrev, ständiga uppdateringar på Regional Kulturskolas Facebooksida och en egen hemsida. Kella håller också ihop mötena mel-

»Det gäller att vara väldigt lyhörd och gemensamt besluta vad vi vill göra framåt.«

KELLA NÆSLUND

lan kulturskolerektorer som sker en gång per månad. En uppskattad del i det regionala kulturskolearbetet är att det nu finns någon som kan ta tillvara och förvalta goda idéer som kommer upp på dessa möten.

Men det gäller att vara väldigt lyhörd och gemensamt besluta vad vi vill göra framåt! Annars blir det lätt att arbeta i motvind. Då vi träffas så ofta så börjar det växa fram en konstruktiv vi-känsla, säger Kella.

DEN REGIONALA kulturskolesamverkan har två tydliga ben. Den ena består av samsatsningar för elever. Västmanlands Ungdomssymfoniker (tidigare Höstlovsorkestern) har exempelvis utvecklats till att under höstlovet samla drygt 70 elever

»Då vi träffas så ofta så börjar det växa fram en konstruktiv vi-känsla.«

och närmare 20 lärare från åtta musik- och kulturskolor i länet. En annan satsning är LänsVärldsOrkestern Work som hoppas samla kulturskoleelever men också nyanlända svenskar till repetitioner och konserter 3-5 gånger per termin.

För eleverna kan det också handla om kortare evenemang som de själva eller lärarna tar initiativ till. För att vi ska se initiativen som aktuella att driva inom ramen för den regionala kulturskolesamverkan har vi sagt att det minst måste handla om tre skolor i samverkan. Då ser vi det som en länsangelägenhet, säger Kella.

Det andra benet består av gemensam kompetensutveckling för musik- och kulturskolans lärare.

I början av januari hölls ex-

empelvis en gemensam länsstudiedag i Sättra Brunn för närmare 120 lärare från de kulturskolor som deltar i projektet.

NORRBOTTEN TILLHÖR en av flera regioner som arbetar för en stärkt samverkan mellan regionen och kulturskolorna. Björn Emmoth, rektor på Kalix kulturskola berättar:

Vi hoppas att det relativt snart på regional nivå kan inrättas en samordnarfunktion för kulturskolorna samt barn och ungas delaktighet. Det skulle vara en spindel i nätet som i samverkan med kulturskolorna och/eller regionala aktörer kan samordna gemensamma arrangemang, men också jobba med informations-spridning, ekonomihantering av gemensamma aktiviteter,

Kella Næslund,
utvecklings-
ledare för
Regional
Kulturskola
Västmanland.

och omvärldsbevakning för regional och mellankommunal utveckling av barn och ungas kulturutövande.

En sak är tydlig – satsningar liknande den som Västmanland gjort väcker nyfikenhet.

Under den tid jag varit anställd har andra regioner hört av sig. Det är väldigt roligt att det känns som det puttar igång på fler håll i Sverige. Västmanland har börjat – men fler verkar vara på G vilket är roligt, säger Kella.

Förhoppningen är att Västmanlands regionala kulturskolesatsning ska kunna fortsätta i någon form. Under året kommer diskussionerna om eventuell fortsättning att intensifieras. ■

Läs mer om Västmanlands regionala kulturskola på: <https://regionalkulturskola.wordpress.com/>

ANNONSERA I Kulturskolan magasin

*Nyttja Kulturskolan magasin
vid försäljning, meddelanden,
personalrekrytering med mera!*

FÖR MER INFO OCH ANNONSPRISLISTA 2018 KONTAKTA OSS!

ring: 079-348 55 03 eller

mejla: annonser@kulturskoleradet.se

UTGIVNING 2018

NR	MANUSSTOPP	UTGIVNING
1	15 jan	v. 8
2	19 feb	v. 11
3	12 apr	v. 20
4	16 aug	v. 39
5	4 okt	v. 44
6	8 nov	v. 49

Piteås musikhögskola har genomgått en stor förändring och har i dag en stor bredd av utbildningar, till exempel dans.

Färre söker sig till lärarutbildningarna och fler vill förkovra sig i sina instrument. Det är en tydlig trend.

PITEÅ

EN SKOLA I FÖRÄNDRING

Musikhögskolan i Piteå har en dröm – att fler vill bli musiklärare.

– Det finns hur mycket jobb som helst. Men tyvärr har läraryrket generellt låg status i dag, säger Sture Kuusitalo.

Lyftet kan bli regeringens uttalade satsning på fler lärare i kulturskolan.

text & foto Johan Håkansson

VI TRÄFFAR STURE KUUSITALO och Maria Juuso, ansvarig för lärarutbildningen i skolans fina foajé som bland annat pryds av en vacker kyrkoorgel.

Båda var en gång i tiden studenter på skolan och har sedan återvänt i ledande roller.

I snart 20 år har de ansvarat för Piteå Musikhögskola, som är en del av Luleås Tekniska Universitet.

Här har skolan funnits sedan 1985, då den första kullen studenter kom till den då nybyggda skolan. På den tiden fanns inte så många program. Musiklärare utgjorde basen, en del kyrkomusiker fanns också samt några kortare program.

Sedan dess har mycket hänt. Dels är skolan, efter diverse utbyggningar, fyra gånger så stor. Dels är utbildningsbiten betydligt bredare, med kandidatutbildningar och utbildningar för rockmusiker, studiomusiker, jazzmusiker och utbildningar för klassiska instrument.

Som kända elever genom åren kan nämnas

Idol-trion Markus Fagervall, Simon Sion och Jesper Peterson. Eller Glasvegas trummis Jonna Löfgren.

– Men ser vi till studiomusiker har vi många före detta elever som spelar med Sveriges elit i dag, säger Maria Juuso.

Dessutom fick skolan en journalistutbildning som blivit så populär att den i dag står för nära hälften av elevantalet.

– Jag tror att det är vår särprägel, att vi har många utbildningar som har utbyte av varandra samlade i samma skola, säger Sture Kuusitalo.

– Musiker behöver ljudtekniker. Filmproduktioner får öva på våra dansare och musiker. Många hittar vänner för livet från alla områden som man senare i livet arbetar med. Man knyter kontakter, säger Maria Juuso.

2006 SKEDDE EN STOR förändring för skolan, då det så kallade Bolognasystemet infördes. Det var ett samarbete mellan 47 europeiska länder för att likställa ländernas utbildningar på högskolenivå. Samarbetet var tänkt att leda till ökad rörlighet och anställningsbarhet.

– Till viss del är länderna jämförbara med varandra, men det har ändå inte blivit så. Det är fortfarande stora skillnader. Intentionerna var goda, men vissa länder håller till exempel kvar vid fyra år, även om det sades att det skulle vara tre år. Men det intressanta är för de studenter som vidareutbildar sig till mastersnivå, tanken är att de ska ha samma förkunskaper, säger Kuusitalo.

För Piteå Musikhögskola innebar Bolognasystemet att nya utbildningar tillkom, som i sin tur medförde att elevernas inriktning skiftades. →

Maria Juuso tror att alla negativa artiklar om skolan även påverkat lusten att bli musiklärare.

Skolan i Piteå har byggts ut i etapper och har moderna lokaler.

Färre ville bli lärare och fler ville förkovra sig i sitt eget musikutövande.

– Antalet studenter förändrades inte, men vi såg ett annat flöde. Oftast har den som spelar eller sjunger ett konstnärligt intresse i första hand. Att bli lärare är också intressant, men då är det andra bitar som spelar in. Det konstnärliga attraherar många, säger Sture Kuusitalo.

OM VI TITTAR PÅ JUST musiklärarutbildningen har det skett en drastisk förändring sedan 90-talet. Då bestod en normal kull musiklärarstudenter i Piteå av 45–50 elever. Nu är siffran nere på tio stycken.

Att fördubbla den siffran ser skolan som sin allra största utmaning.

– Det vore fantastiskt roligt. Vi vill öka antalet sökande. Det gäller faktiskt i hela landet. Men läraryrket överlag är inte det populäraste i dag. Alla lärarutbildningar har svårt att få tag på studenter, säger Maria Juuso.

Vad beror det på?

– Det är nog att läraryrket som sådant har haft många grå och svarta rubriker. Det pratas överlag om problem i skolan. Dessutom är det inget högt avlönat arbete. Det är fem års utbildning och du drar på dig mycket lån. Det finns andra jobb som ger tillbaka mer. Läraryrket har fått dålig status, säger Juuso.

JUST EFTERSOM BEHOVET efter musiklärare är så stort vill skolan fördubbla antalet elever till musiklärarutbildningen.

– Jobben finns. Det är faktiskt jättegott om jobb. Den volym som vi levererar totalt i Sverige

Sverige behöver fler utbildade musiklärare, säger Sture Kuusitalo.

räcker inte till att fylla de luckor som finns. Än mindre att fylla det behov som finns i kulturskolan, säger Sture Kuusitalo.

– Fördelen är väl att de studenter vi har nu på lärarutbildningen verkligen har tänkt igenom sitt val och brinner för läraryrket. På min tid gick man för att det var det man gick.

MEN TROTS DET LÅGA antalet sökande till musikläraryrket ser de båda en ljus framtid för skolan. En anledning är regeringens uttalade satsning på att få fler lärare till kulturskolan.

– Vi vill och tror att vi kommer ha mer med kulturskolan att göra inom en nära framtid, säger Sture Kuusitalo. Just nu pågår diskussioner

mellan Utbildningsdepartementet och olika lärosäten. Det finns inget konkret beslut för hur en sådan utbildning ska se ut, det finns flera alternativ, men att vi ska bli en part som ska stärka kulturskolornas kompetensbehov känns givet. Inom tre år har vi något konkret igång och min förhoppning är att vi ska spela en viktig roll. Vi ska vara med där.

Slutligen, vad tror ni att skolan betytt för Piteå och Norrbotten?

– Våldigt mycket. Även för Västerbotten. Vi är kulturbärande och en samlingspunkt. Det är hela tiden en musikalisk verksamhet som pågår här och många tar del av den. Vi är med i kultursmeten. Vi vill ligga i mitten, ja rent av vara navet, säger Kuusitalo. ■

»Fördelen är väl att de studenter vi har nu på lärarutbildningen verkligen har tänkt igenom sitt val och brinner för läraryrket.«

MARIA JUUSO

MER FÖR FLER OCH LOKALT KULTURARV

Sonja Sahlström Larsson bär en lång tradition av folkmusik och nyckelharpospel – och lämnar den vidare, här till Moa Lööv.

LANDET RUNT

Tierp är nyckelharpeland och glesbygd. Snart har man ett centralt kulturhus, och kulturskolan får bra resurser – men sliter med att ge lika möjligheter över hela kommunen. Deltagandet i det nationella projektet *Mer för fler* handlar om att nå fler, genom att få veta vad folk faktiskt vill ha. Att sluta famla i mörkret.

text & foto David Berjlund

TIERP. En tätort på en slätt. Och en vidsträckt norduppländsk kommun med nära 21 000 invånare, i samhällen, byar och gårdar. Högre arbetslöshet än riksgenomsnittet, lägre andel högutbildade. Fast: lika många bor här nu som 1970, och med läge mellan Gävle och Uppsala, med Stockholm en tågtimme bort, räknar man med befolkningsökning.

På perrongen i Tierp

Möbeln i Tierp är kulturskolans central, med ljudisolerade rum och finkorridor.

I ett av de små rummen spelar Alex Blendulf med bleckblåsläraren Jörgen Borgert.

träffar jag en bekant. Han frågar vad jag gör där, jag nämner kulturskolan – och får en lovsång till svar: den är kanske det bästa med Tierp, säger han. »Lärarnas engagemang, alla små ensembler, konserterna ... den är fantastisk!«.

JO, KULTURSKOLAN HAR medvind i Tierp, säger chefen Fredrik Westergren. Vi ses i kulturskolans lokaler i Möbeln, en gammal fabrik som ligger en minut från järnvägsstationen.

– Vi har politiker som tycker att kulturskolan är viktig. De ställer adekvata frågor och visar förtroende för oss. När vi flyttade hit, från Centralskolan mitt över gatan, blev hyrorna högre, men vi fick extra pengar för det. Det var bara »kör!«, säger han.

Vi sitter i änden av en lång korridor med varma färger, soffhörna och väggen full av bilder från verksamheten. I ett litet rum längst bort vär-

mer Alex Blendulf sin trumpet inför lektionen med bleckblåsläraren Jörgen Borgert. I nästa sal – stor och väldämpad – spelar Martin Lindberg, slagverkslärare här sedan 26 år, och Agnes Zetterholm på varsitt trumset. Hon har trummat några månader, men spelet flyter fint medan Martin instruerar: »Nu gör vi det där fillet – bra! – och så går vi över till trioler«. I dramasalen, en black box bortanför soffor och kontor, gissar pedagogen Minne Hägglund just vad hennes tre elever i mellanstadieåldern egentligen spelar upp för scen. De är vid en lavasjö. Apor attackerar.

VERKSAMHETEN är bred, hjärtat i den är det lokala kulturarvet, säger Fredrik. Arvet hörs,

»Vi har politiker som tycker att kulturskolan är viktig. De ställer adekvata frågor och visar förtroende för oss.«

FREDRIK WESTERGREN

mycket konkret, i det rum där Moa Lööv spelar »Vit är vintern« på nyckelharpa. Hon tar melodin, hennes lärare Sonja Sahlström Larsson – dotter till bygdens store spelman Eric

Sahlström – kompar, och musiken klingar av trä och rymd.

– Folkmusiken är inte en jättestor del av verksamheten, men högst vital. Alla vet vad det handlar om. I Tierps låtverkstad möts folkmu-

sker över åldersgränser, och vi har en kille som åker runt och träffar alla sexåringar i förskoleklasserna några gånger om året. Han berättar och lirar

Kulturskolan har medvind i Tierp, säger Fredrik Westergren – lokalerna i den gamla möbelfabriken är bra, och snart blir det kulturhus av hela kåken.

Tierps kulturskola

- Anställda: en chef och 19 pedagoger, totalt runt 13 heltidstjänster, samt projektanställda.
- Undervisning på 11 orter; i egna lokaler och skolor, enskilt och i grupp, under skoltid och fritid.
- Ämnen: Bild & form, dans, ett 30-tal instrument, sång, teater och show. Dansen är störst, därefter gitarr och piano. Musiken och jag är prova-på för unga med funktionsnedsättning. Satsa mera ger elever som varit med ett tag mer tid och fördjupning. Kö i många ämnen.
- Cirka 300 elever, drygt 70 % tjejer.
- Åldrar: grundskola och gymnasium, med viss flexibilitet i dans och funkisverksamhet.
- Utöver kurserna ordnas bl a framträdanden (mer än en gång i veckan), dansprojekt, Tierps låtverkstad (folkmusik), och samarbete med skolorna – t ex får alla elever genom kulturarvs-trappan del av lokal kultur.
- Flera stråk- och blåsorkestrar, många små grupper.
- Avgift: 650:-, högst 1250:- per termin och familj.
- Deltar i Mer för fler, ett projekt som Kulturskolerådet driver tillsammans med Sveriges kommuner och landsting och Svensk biblioteksörening, för att kulturskolorna ska nå fler och nya deltagare.

nyckelharpa. Barnen blir rätt storögda.

MÖBELN ÄR EN CENTRAL. Här ses kulturskolans personal i köks-hörnan, det gör det lätt att få till samarbeten och små ensembler - smågrupper där alla kan höras och höra varann är viktiga här. Men ofta är lärarna ute på vift. Tierp är en vidsträckt kommun och kulturskolan har undervisning på elva orter. Problemet i det där handlar om likvärdighet. Möjligheterna för unga att vara med blir olika beroende på var de bor: man skickar ju inte en lärare till en ort för en enda elev. Det blir alltså köer och väntan. Lite hjälps det upp av att man med kulturrådspengar har kunnat erbjuda dans i

fler delar av kommunen, och så kan kulturskolan undervisa under skoltid – gick inte det skulle många elever som bor en bit från tätorterna sluta, säger Fredrik.

Sociala strukturer och traditioner påverkar förstås vilka unga som deltar. Nu kommer runt hälften av eleverna från Tierp. I Skärplinge, Örbyhus och Hållnäs är kulturskolan också ganska stark, på en del kransorter är det värre.

– Det syns också när vi har konserter, på de här orterna kommer inte folk i samma utsträckning. Så vi har våra fläckar. Vi har haft gitarrgrupper för ensamkommande som har funkad bra, men annars når vi också väldigt få med utländsk bakgrund. →

Vad spelade eleverna upp för något? Minne Hägglund gissar: de är vid en lavasjö, apor attackerar.

I centralorten kan nog kontaktytorna snart bli större, när Möbelen blir kulturhus på riktigt. Under samma tak som kulturskolan finns här redan en stor danssal med scen och bar, och så fritidsgård, bibliotek och inomhusboule. Hittills är ändå verksamheter och deltagare rätt separerade. För att hårdra det: till fritidsgården, två dörrar bort, kommer killarna, till kulturskolan tjejerna – »våra funktionshindrade är undantaget, de är på båda stäl-lena« säger Fredrik.

Men under 2018 byggs en ny, gemensam entré, förhoppningsvis ger det mer kontakt.

– Och vi har en liten vision om små kulturhus på fler orter också, där vi har biblioteksfilialer som kunde samla folk i litet format, säger Fredrik.

DEN STORA SATSNINGEN för att ge mer tillgång till kulturen är nog ändå att kulturskolan och biblioteket sedan i höstas är med i det nationella projek-

tet *Mer för fler*. Det projektet handlar i stort om att skaffa kunskap och lokalt anpassas-de, konkreta metoder för att nå fler. I Tierp vill man helt enkelt veta vad invånarna vill att kulturskola och bibliotek ska göra.

– Att utarbeta en metod för det är det primära målet i projektet. Sedan tror jag att den metoden kommer att kunna användas under lång tid framöver.

Några i personalen har fått utbildning och mentorer via SKL, Sveriges kommuner och landsting, för att gå ut och intervjua människor. Kruxet är att hitta vägar för att nå så många invånare som möjligt. När projektet avrundas i som-mar ska metoden för att ta reda på önskemålen vara färdig.

– Det här är jätteskoj, dels för entusiasmen jag ser hos medarbetarna som deltar, och dels för att vi kan sluta famla i mörkret.

– Fast vi kastar oss samtidigt ut i något vi inte vet svaret på, det är lite läskigt. Kanske tycker folk att vi är svårtillgängliga när vi kräver att man infinner sig en viss tid. Vill man verkligen ha fiol och gitarr? Kanske vill man ha det, men inte 30 minuter en gång i veckan?

SKA MAN STRUNTA i nyckelharpan då, om ingen frågar efter den i intervjuerna? Det är så klart ett dilemma, säger Fredrik.

– Men ... vi finns till för medborgarna. Klarinett var rätt stort för tjugo år sedan, inte idag, men då fanns inte dans, teater eller bild och form med, nu är det en tredjedel av vår verksamhet. Vad som väntar om tjugo år har vi ingen aning om, men vi förbereder oss på omdaning. ■

Hyr ditt blås hos oss!

Sveriges bästa hyresvillkor! Vi har blåsinstrument från 110:- i månaden. Vid köp dras upp till 12 månaders inbetald hyra av från priset. Läs mer på WWW.MUSICA-BLASEXPERTEN.SE

MUSICA
blåsexperten

Telefon: 0491 120 40
musica.blasexperten@swipnet.se

YAMAHA
The best you can get

STUDY ALONG

Ny
kulturskola
dec 2017
Strömsund!

Det enda verksamhetssystem ni behöver

En helhetslösning som tar hand om alla de digitala behov ni som kultur- eller musikskola har. Ersätter alla IT-system ni idag nyttjar oavsett om du är elev, målsman, pedagog, admin, chef eller invånare i kommunen.

Kurskatalog

- Webbanmälan med tydlig överblick över utbudet
- Boka och betala direkt (kort/faktura)
- Tillgängliggör kultur- eller musikskolan

Adminverktyg

- Schema
- Närvarohantering
- Elevlista
- Kursadministration

Lärplattform

- iRum© - digitala klassrum
- Kommunera med elever, målsmän och kollegor
- Ladda upp, förvara och dela material
- Lagligt och reklamfritt

Undervisningsmaterial

- Tusentals videolektioner skapat av pedagoger, musiker och artister
- Pedagogisk mediaspelare
- Nya videolektioner varje vecka

Ingen installation eller nedladdning, inga förvaltnings- eller utvecklingskostnader, fri uppdatering - allt tillgängligt via ett enda login.

Avs:
Kulturskolerådet
Hornsgatan 103
117 28 Stockholm

Posten
**Klimat-
ekonomisk**
Posttidning

4Sound är **Sveriges ledande musikkedja** med 19 butiker i hela landet, från Umeå i norr till Malmö i söder.

Personlig service för dig som jobbar med utbildning och institution.

Vi erbjuder

- **Personlig service**
- **Kostnadsfri behovsanalys och offerering**
- **Marknadsledande varumärken**
- **Europaanpassande priser**
- **Snabba och trygga leveranser**

Kontakta oss på **skola@4sound.se** eller tel. 0770 - 11 05 00 så hjälper vi dig vidare.

Välkommen in till våra butiker

Gävle / Göteborg / Jönköping / Karlstad,
Kristianstad / Linköping / Malmö / Norrköping
/ Nyköping / Örebro / Stockholm Fridhemsplan
/ Stockholm Söder / Stockholm Slagverket /
Sundsvall / Täby / Umeå / Uppsala / Västerås
Växjö

www.4sound.se

4SOUND
Let's play!